

Missatge del Papa per a la 54 Jornada Mundial de la Pau

El dia 1 de gener se celebra la Jornada Mundial de la Pau. Amb aquest motiu el Sant Pare envia un missatge. El tema del missatge d'aquest any: "La cultura de la cura com a camí de pau. Cultura de la cura per erradicar la cultura de la indiferència, del rebuig i de la confrontació, que avui dia acostuma a prevaler."

31/12/2020

MISSATGE DEL SANT PARE

FRANCESC

PER A LA CELEBRACIÓ DE LA

54 JORNADA MUNDIAL DE LA PAU

1 DE GENER DEL 2021

La cultura de la cura com a camí de pau

1. En el llindar de l'Any Nou, vull presentar la meva salutació més respectuosa als caps d'estat i de govern, als responsables de les organitzacions internacionals, als líders espirituals i als fidels de diverses religions, i als homes i les dones de bona voluntat. A tots els faig arribar els meus millors desitjos perquè aquest any la humanitat pugui progressar pel camí de la fraternitat, la justícia i la pau entre les persones, les comunitats, els pobles i els estats.

L'any 2020 s'ha caracteritzat per la gran crisi sanitària de la COVID-19, que s'ha convertit en un fenomen multisectorial i mundial i que agreuja les crisis fortament interrelacionades, com la climàtica, l'alimentària, l'econòmica i la migratòria, i causa grans patiments i penúries. Penso, en primer lloc, en els que han perdut un familiar o un ésser estimat, però també en els que s'han quedat sense feina. Recordo especialment els metges, els infermers, els farmacèutics, els investigadors, els voluntaris, els capellans i el personal dels hospitals i centres de salut, que s'han esforçat i ho continuen fent, amb gran dedicació i sacrifici, fins al punt que alguns han mort per intentar ser a prop dels malalts, alleujar-ne el patiment o salvar-los les vides. En retre homenatge a aquestes persones, renovo la meua crida als responsables polítics i al sector privat perquè adoptin les mesures

adequades a fi de garantir l'accés a les vacunes contra la COVID-19 i a les tecnologies essencials necessàries per prestar assistència als malalts i als més pobres i fràgils.[1]

És dolorós constatar que, lamentablement, juntament amb els nombrosos testimonis de caritat i solidaritat, estan tenint un nou impuls diverses formes de nacionalisme, racisme, xenofòbia i, fins i tot, guerres i conflictes que sembren mort i destrucció.

Aquests i altres esdeveniments, que han marcat el camí de la humanitat aquest últim any, ens ensenyen la importància de fer-nos càrrec els uns dels altres i també de la creació, per construir una societat basada en relacions de fraternitat. Per això, com a tema d'aquest missatge he triat: *La cultura de la cura com a camí de pau*. Cultura de la cura per erradicar la cultura de la

indiferència, del rebuig i de la confrontació, que avui dia acostuma a prevaler.

2. Déu Creador, origen de la vocació humana a la cura

En moltes tradicions religioses, hi ha narracions que fan referència a l'origen de l'home, a la seva relació amb el Creador, amb la naturalesa i amb els seus semblants. A la Bíblia, el *Llibre del Gènesi* revela, des del principi, la importància de la *cura* o de la *custòdia* en el projecte de Déu per la humanitat, i posa en evidència la relació entre l'home (*'adam*) i la terra (*'adamah*), i entre els germans. En el relat bíblic de la creació, Déu confia el jardí “plantat a l'Edèn” (cf. *Gn 2, 8*) a les mans d'Adam amb la tasca de “*conrear-lo i tenir-ne cura*” (cf. *Gn 2, 15*). Això significa, d'una banda, fer que la terra sigui productiva i, d'altra banda, protegir-la i fer que mantingui la seva

capacitat per sostenir la vida.[2] Els verbs “conrear” i “tenir cura” descriuen la relació d’Adam amb la seva casa-jardí i també indiquen la confiança que Déu diposita en ell en constituir-lo senyor i guardià de tota la creació.

El naixement de Caïn i Abel va donar origen a una història de germans, la relació de la qual seria interpretada —negativament— per Caïn en termes de *protecció* o *custòdia*. Caïn, després de matar el seu germà Abel, va respondre així a la pregunta de Déu: «Que potser soc el *guardià* del meu germà?» (*Gn* 4, 9).[3] Sí, certament. Caïn era el “guardià” del seu germà. «En aquests relats tan antics, carregats de profund simbolisme, ja hi havia continguda una convicció actual: que tot està relacionat, i que l’autèntica cura de la nostra pròpia vida i de les nostres relacions amb la natura és inseparable de la

fraternitat, la justícia i la fidelitat als altres».[4]

3. Déu Creador, model de la cura

La Sagrada Escripura presenta Déu no només com a Creador, sinó també com Aquell que té cura de les seves criatures, especialment d'Adam, d'Eva i dels seus fills. El mateix Caín, encara que caigués sobre ell el pes de la maledicció pel crim que va cometre, va rebre com a do del Creador un *senyal de protecció* perquè la seva vida fos salvaguardada (cf. *Gn* 4, 15). Aquest fet, si bé confirma la *dignitat inviolable* de la persona, creada a imatge i semblança de Déu, també manifesta el pla diví de preservar l'harmonia de la creació, perquè «la pau i la violència no poden habitar juntes».[5]

Precisament la cura de la creació es troba a la base de la institució del *Shabbat* que, a més de regular el

culte diví, tenia per objectiu restablir l'ordre social i la cura dels pobres (cf. *Gn* 1, 1-3; *Lv* 25, 4). La celebració del Jubileu, en ocasió del setè any sabàtic, permetia una treva a la terra, als esclaus i als endeutats. Aquell any de gràcia es protegia els més febles i els oferia una nova perspectiva de la vida, perquè no hi hagués persones necessitades a la comunitat (cf. *Dt* 15, 4).

També és digne d'esment la tradició profètica, en què la culminació de la comprensió bíblica de la justícia es manifestava en la forma en què una comunitat tractava les persones més febles que en formaven part. Per això, Amós (2, 6-8; 8) i Isaïes (58), en particular, feien sentir contínuament la seva veu a favor de la justícia per als pobres, que, per la seva vulnerabilitat i falta de poder, eren escoltats només per Déu, que els cuidava (cf. *Sl* 34, 7; 113, 7-8).

4.La cura en el ministeri de Jesús

La vida i el ministeri de Jesús encarnen el punt culminant de la revelació de l'amor del Pare per la humanitat (cf. *Jn* 3, 16). A la sinagoga de Natzaret, Jesús es va manifestar com Aquell a qui el Senyor va ungir i va enviar «a portar la bona nova als pobres, a proclamar als captius la llibertat i als cecs el retorn de la llum, a posar en llibertat els oprimits» (*Lc* 4, 18). Aquestes accions messiàniques, típiques dels jubileus, constitueixen el testimoni més eloqüent de la missió que li va confiar el Pare. En la seva compassió, Crist s'apropava als malalts del cos i de l'esperit i els curava; perdonava els pecadors i els donava una vida nova. Jesús era el Bon Pastor que tenia cura de les ovelles (cf. *Jn* 10, 11-18; *Ez* 34, 1-31); era el Bon Samarità que s'inclinava sobre l'home ferit, n'embenava les ferides i se n'ocupava (cf. *Lc* 10, 30-37).

A la cúspide de la seva missió, Jesús va segellar la seva cura cap a nosaltres oferint-se a si mateix a la creu i alliberant-nos de l'esclavitud del pecat i de la mort. Així, amb el do de la seva vida i el seu sacrifici, ens va obrir el camí de l'amor, i a cadascun ens diu: "Ves, i tu fes igual" (cf. *Lc* 10, 37).

5. La cultura de la cura en la vida dels seguidors de Jesús

Les obres de misericòrdia espirituals i corporals constitueixen el nucli del servei de caritat de l'Església primitiva. Els cristians de la primera generació compartien el que tenien perquè ningú entre ells no passés necessitat (cf. *Act* 4, 34-35) i s'esforçaven per fer de la comunitat una llar acollidora, oberta a totes les situacions humanes, a punt per fer-se càrrec dels més fràgils. Així, es va fer costum fer ofrenes voluntàries per donar menjar als pobres, enterrar els

morts i sustentar els orfes, els ancians i les víctimes de desastres, com els naufrags. I quan, en períodes posteriors, la generositat dels cristians va perdre una mica de dinamisme, alguns Pares de l'Església van insistir en el fet que la propietat és volguda per Déu per al bé comú. Ambròs afirmava que «la naturalesa ha abocat totes les coses per al bé comú. [...] Per tant, la naturalesa ha produït un dret comú per a tothom, però la cobdícia l'ha convertit en un dret per a uns quants».[6] Després de superar les persecucions dels primers segles, l'Església va aprofitar la llibertat per inspirar la societat i la seva cultura. «Les necessitats de l'època exigien nous compromisos al servei de la caritat cristiana. Les cròniques de la història reporten innumbrables exemples d'obres de misericòrdia. D'aquests esforços concertats han sorgit nombroses institucions per alleujar totes les necessitats humanes: hospitals,

hospicis per als pobres, orfenats, llars per a nens i refugis per a pelegrins, entre d'altres».[7]

6. Els principis de la doctrina social de l'Església com a fonament de la cultura de la cura

La *diakonia* dels orígens, enriquida per la reflexió dels Pares i animada, al llarg dels segles, per la caritat activa de tants testimonis eloqüents de la fe, s'ha convertit en el cor bategant de la doctrina social de l'Església, i s'ofereix a tots els homes de bona voluntat com un ric patrimoni de principis, criteris i indicacions, del qual es pot extreure la “gramàtica” de la cura: la promoció de la dignitat de tota persona humana, la solidaritat amb els pobres i els indefensos, la preocupació pel bé comú i la salvaguarda de la creació.

* La cura com a promoció de la dignitat i dels drets de la persona.

«El concepte de persona, nascut i madurat en el cristianisme, ajuda a perseguir un desenvolupament plenament humà. Perquè persona significa sempre relació, no individualisme; afirma la inclusió, i no l'exclusió, la dignitat única i inviolable, i no l'explotació». [8] Cada persona humana és un fi en si mateixa, mai un simple instrument que s'aprecia només per la seva utilitat, i ha estat creada per viure en la família, en la comunitat, en la societat, on tots els membres tenen la mateixa dignitat. D'aquesta dignitat deriven els drets humans, així com els deures, que recorden, per exemple, la responsabilitat d'acollir i ajudar els pobres, els malalts, els marginats, cadascun dels nostres «proïsmes, propers o llunyans en el temps o en l'espai». [9]

* La cura del bé comú.

Cada aspecte de la vida social, política i econòmica troba la seva realització quan està al servei del bé comú, és a dir, de la «suma d'aquelles condicions de la vida social que permeten tant als grups com a cadascun dels membres que aconseguixin més plenament i fàcilment la pròpia perfecció».[10] Per tant, els nostres plans i esforços sempre han de tenir en compte els seus efectes sobre tota la família humana i sospesar les conseqüències per al moment present i per a les generacions futures. La pandèmia de la covid-19 ens mostra com de cert i actual és això, ja que «ens vam adonar que tots érem a la mateixa barca, fràgils i desorientats; però ahora importants i necessaris, tots cridats per remar junts»,[11] perquè «ningú no se salva sol»[12] i cap Estat nacional aïllat no pot assegurar el bé comú de la població.[13]

* La cura mitjançant la solidaritat.

La solidaritat expressa concretament l'amor per l'altre, no com un sentiment vague, sinó com la «determinació ferma i perseverant d'obstinar-se en favor del bé comú: és a dir, del bé de tothom i de cadascú, perquè tots som veritablement responsables de tots».

[14] La solidaritat ens ajuda a veure l'altre —entès com a persona o, en sentit més ampli, com a poble o nació — no com una estadística, o un mitjà que es pot explotar i després rebutjar quan ja no és útil, sinó com el nostre proïsme, el nostre company de camí, cridat a participar, com nosaltres, en el banquet de la vida al qual tothom està convidat igualment per Déu.

* La cura i la protecció de la creació.

L'encíclica *Laudato si'* constata plenament la interconnexió de tota la realitat creada i destaca la necessitat d'escoltar alhora el clamor dels necessitats i el de la creació.

D'aquesta escolta atenta i constant pot sorgir una cura eficaç de la terra, la nostra casa comuna, i dels pobres. Referent a això, vull reafirmar que «no pot ser real un sentiment d'íntima unió amb els altres éssers de la natura si al mateix temps en el cor no hi ha tendresa, compassió i preocupació pels éssers humans».

[15] «Pau, justícia i conservació de la creació són tres temes absolutament lligats, que no podran apartar-se per ser tractats individualment sota pena de caure novament en el reduccionisme».[16]

7. La brúixola per a un rumb comú

En una època dominada per la cultura del rebuig, davant l'agreujament de les desigualtats dins de les nacions i entre aquestes,[17] voldria, per tant, convidar els responsables de les organitzacions internacionals i dels governs, del sector econòmic i del científic, de la

comunicació social i de les institucions educatives, a agafar la “*brúixola*” dels principis que s’han esmentat abans per donar *un rumb comú* al procés de globalització, «un rumb realment humà».[18] Això permetria apreciar el valor i la dignitat de cada persona, actuar junts i en solidaritat pel bé comú, alleujar els que pateixen a causa de la pobresa, la malaltia, l’esclavitud, la discriminació i els conflictes. A través d’aquesta brúixola, animo tothom a convertir-se en profetes i testimonis de la cultura de la cura per superar tantes desigualtats socials. I això serà possible només amb un protagonisme fort i ampli de les dones, en la família i en tots els àmbits socials, polítics i institucionals.

La *brúixola* dels principis socials, necessària per promoure *la cultura de la cura*, és també indicativa per a les relacions entre les nacions, que

s'haurien d'inspirar en la fraternitat, el respecte mutu, la solidaritat i el compliment del dret internacional. Referent a això, s'han de reafirmar la protecció i la promoció dels drets humans fonamentals, que són inalienables, universals i indivisibles. [19]

També es pot esmentar el respecte del dret humanitari, especialment en aquest temps en què els conflictes i les guerres se succeeixen sense interrupció. Lamentablement, moltes regions i comunitats ja no recorden l'època en què vivien en pau i seguretat. Moltes ciutats s'han convertit en epicentres d'inseguretat: els seus habitants lluiten per mantenir els seus ritmes normals, però són atacats i bombardejats indiscriminadament per explosius, artilleria i armes lleugeres. Els nens no poden estudiar. Els homes i les dones no poden treballar per mantenir les seves famílies. La fam

arrela on abans era desconeguda. Les persones es veuen obligades a fugir i deixar enrere no només les llars, sinó també la història familiar i les arrels culturals.

Les causes del conflicte són moltes, però el resultat és sempre el mateix: destrucció i crisi humanitària. Ens hem de parar i preguntar: què ha portat a normalitzar els conflictes al món? I, sobretot, com podem convertir el nostre cor i canviar la nostra mentalitat per buscar veritablement la pau en solidaritat i fraternitat?

Quin malbaratament de recursos hi ha per a les armes, en particular per a les nuclears,[20] uns recursos que es podrien fer servir per a prioritats més importants a fi de garantir la seguretat de les persones, com són la promoció de la pau i del desenvolupament humà integral, la lluita contra la pobresa i la

satisfacció de les necessitats de salut. A més, això es manifesta a causa dels problemes mundials com l'actual pandèmia de la covid-19 i el canvi climàtic. Quina decisió més valenta que seria «constituir, amb els diners que s'utilitzen en armes i altres despeses militars, un fons mundial per poder derrotar definitivament la fam i ajudar en el desenvolupament dels països més pobres».[21]

8. Per educar en la cultura de la cura

La promoció de la cultura de la cura requereix un *procés educatiu* i la brúixola dels principis socials es planteja amb aquesta finalitat, com un instrument fiable per a diferents contextos relacionats entre si.

M'agradaria oferir alguns exemples sobre això.

— L'educació per a la cura neix en la *família*, el nucli natural i fonamental de la societat, on s'aprèn a viure en

relació i amb respecte mutu.

Tanmateix, cal posar la família en condicions de complir aquesta tasca vital i indispensable.

— Sempre en col·laboració amb la família, altres subjectes encarregats de l'educació són *l'escola i la universitat* i, de la mateixa manera, en certs aspectes, els agents de la *comunicació social*.^[22] Els subjectes esmentats estan cridats a transmetre un sistema de valors basat en el reconeixement de la dignitat de cada persona; de cada comunitat lingüística, ètnica i religiosa; de cada poble, i dels drets fonamentals que en deriven. L'educació constitueix un dels pilars més justos i solidaris de la societat.

— Les *religions* en general, i els líders religiosos en particular, poden exercir un paper insubstituïble en la transmissió als fidels i a la societat dels valors de la solidaritat, el

respecte a les diferències i l'acollida i la cura dels germans i germanes més fràgils. Referent a això, recordo les paraules del Papa Pau VI adreçades al Parlament ugandès el 1969: «No tingueu por de l'Església. Ella us honra, us forma com a ciutadans honrats i lleials, no fomenta rivalitats ni divisions, intenta promoure la llibertat sana, la justícia social, la pau; si té alguna preferència és per als pobres, per a l'educació dels petits i del poble, per a l'assistència als abandonats i als que pateixen».

[23]

— A totes les persones que estan compromeses amb el servei de les poblacions, en les organitzacions internacionals governamentals i no governamentals, que exerceixen una missió educativa i a totes les persones que, de diverses maneres, treballen en el camp de l'educació i la recerca, els animo novament perquè s'aconsegueixi l'objectiu

d'una educació «més oberta i inclusiva, capaç de l'escolta pacient, del diàleg constructiu i de la comprensió mútua».[24] Espero que aquesta invitació, feta en el context del *Pacte educatiu global*, rebi un suport ampli i renovat.

9. No hi ha pau sense la cultura de la cura

La *cultura de la cura*, com un compromís comú, solidari i participatiu per protegir i promoure la dignitat i el bé de tothom, com una disposició a la cura, l'atenció, la compassió, la reconciliació i la recuperació, el respecte i l'acceptació mutus, és un camí privilegiat per construir la pau. «En molts llocs del món calen camins de pau que duguin a cicatritzar les ferides, es necessiten artesans de pau disposats a generar processos de guarició i de retrobament amb enginy i audàcia».

[25]

En aquest temps, en què la barca de la humanitat, sacsejada per la tempesta de la crisi, avança amb dificultat a la cerca d'un horitzó més tranquil i serè, el timó de la dignitat de la persona humana i la "brúixola" dels principis socials fonamentals ens poden permetre navegar amb un rumb segur i comú. Com a cristians, fixem la nostra mirada en la Mare de Déu, Estrella del Mar i Mare de l'Esperança. Treballem tots junts per avançar cap a un nou horitzó d'amor i pau, de fraternitat i solidaritat, de suport mutu i acollida. No cedim a la temptació de desinteressar-nos dels altres, especialment dels més febles; no ens acostumem a desviar la mirada,[26] sinó comprometem-nos cada dia concretament per «formar una comunitat constituïda per germans que s'acullen recíprocament i es preocupen els uns dels altres».[27]

Vaticà, 8 de desembre de 2020

Francesc

[1] Cf. Videomissatge amb motiu de la 75a sessió de l'Assemblea General de les Nacions Unides, 25 de setembre del 2020.

[2] Cf. Carta enc. Laudato si' (24 de maig del 2015), núm. 67.

[3] Cf. “La fraternitat, fonament i camí per a la pau”.. Missatge per a la celebració de la 47a Jornada Mundial de la Pau, 1 de gener del 2014 (8 de desembre del 2013), 2.

[4] Carta enc. Laudato si' (24 de maig del 2015), núm. 70.

[5] Pontifici Consell “Justícia i Pau”, Compendi de la Doctrina Social de l'Església, 488.

[6] De officiis, 1, 28, 132: PL 16, 67.

[7] K. Bihlmeyer - H. Tüchle. *Church History*, vol. 1, Westminster: The Newman Press, 1958, p. 373-374.

[8] *Discurs als participants en el Congrés organitzat pel Dicasteri per al Servei del Desenvolupament Humà Integral en el 50è aniversari de la carta encíclica "Populorum progressio"* (4 d'abril del 2017).

[9] *Missatge a la 22a sessió de la Conferència de les parts de la Convenció marc de les Nacions Unides sobre el canvi climàtic (COP22)*, 10 de novembre del 2016. Cf. Grup de treball interdicasterial de la Santa Seu sobre l'Ecologia Integral, *En camino para el cuidado de la casa común. A cinco años de la Laudato si'*, LEV, 31 de maig del 2020.

[10] Conc. Ecum. Vat. II, Const. past. *Gaudium et spes*, núm. 26.

[11] Moment extraordinari de pregària en temps de pandèmia, 27 de març del 2020.

[12] Ibídem.

[13] Cf. Carta enc. Fratelli tutti(3 d'octubre del 2020),núm. 8, 153.

[14] S. Joan Pau II, Carta. enc. Sollicitudo rei socialis (30 de desembre del 1987), núm. 38.

[15] Carta enc. Laudato si' (24 de maig del 2015), núm. 91.

[16] Conferència de l'Episcopat Dominicà, carta pastoral Sobre la relación del hombre con la naturaleza (21 de gener del 1987); cf. Carta enc. Laudato si' (24 de maig del 2015), núm. 92.

[17] Cf. Carta enc. Fratelli tutti(3 d'octubre del 2020), núm. 125.

[18] Ibídem, 29.

[19] Cf. Missatge als participants en la Conferència internacional “Els drets humans al món contemporani: conquestes, omissions, negacions”, Roma, 10-11 de desembre de 2018.

[20] Cf. Missatge a la Conferència de l'ONU per a la negociació d'un instrument jurídicament vinculant sobre la prohibició de les armes nuclears que condueixi a la seva eliminació total, 23 de març del 2017.

[21] Videomissatge per a la Jornada Mundial de l'Alimentació, 16 d'octubre del 2020.

[22] Cf. Benet XVI, “Educar els joves en la justícia i la pau”. Missatge per a la celebració de la 45a Jornada Mundial de la Pau, 1 de gener del 2012 (8 de desembre del 2011), 2; “Vence la indiferencia y conquista la paz”. Missatge per a la celebració de la 49a Jornada Mundial de la Pau, 1 de gener del 2016 (8 de desembre del 2015), 6.

[23] Discurs als Diputats i Senadors d'Uganda, Kampala, 1 d'agost del 1969.

[24] Missatge per al llançament del Pacte Educatiu, 12 de setembre del 2019.

[25] Carta enc.Fratelli tutti (3 d'octubre del 2020), núm. 225.

[26] Cf. Ibidem, 64.

[27] “La fraternitat, fonament i camí per a la pau”. Missatge per a la 47a Jornada Mundial de la Pau, 1 de gener del 2014 (8 de desembre del 2013)

.....

Foto: Fernando de Gorocica, CC BY-SA 4.0, via Wikimedia Commons

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca/article/missatge-del-
papa-per-a-la-54-jornada-mundial-de-la-
pau/](https://opusdei.org/ca/article/missatge-del-papa-per-a-la-54-jornada-mundial-de-la-pau/) (25/03/2025)